

ภาษาไทยถิ่นผู้ไท: กระบวนการสืบสาน
และการสร้างคุณค่าทางอัตลักษณ์ภาษาท้องถิ่น
PHUTHAI DIALECT: THE PROCESS OF INHERITING AND
CREATING THE VALUE OF DIALECT IDENTITIES

¹วีระกาญจน์ กนกกมลเสศ และ ²พระฐิติตะวันซ์ อนุตโตร,
¹Veerakarn Kanokkamalade and ²Phra Thitawong Anuttro,

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahaculalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹Vee.veerakarn@gmail.com

Received December 25, 2020; Revised February 12, 2021; Accepted March 25, 2021

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ภาษาไทยถิ่นผู้ไท: กระบวนการสืบสานและการสร้างคุณค่าทางอัตลักษณ์ภาษาไทยถิ่นเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ภาษาไทยถิ่นผู้ไทเพื่อศึกษาวิธีการสืบสานภาษาไทยถิ่นผู้ไทและกระบวนการสร้างคุณค่าทางอัตลักษณ์ภาษาถิ่นผู้ไทของชนเผ่าผู้ไทในเขตพื้นที่อำเภอภูผาอินทร์ จังหวัดกาฬสินธุ์ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนเผ่าผู้ไทที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องวัฒนธรรมประเพณีของชนเผ่า ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) วิเคราะห์แบบเชิงพรรณนาและจัดจำแนกและจัดระบบข้อมูล (Typology and Taxonomy) ผลการวิจัยพบว่า ในระดับครอบครัว มีการอบรมเลี้ยงดูผู้เยาว์ในครอบครัวแบบการปลูกฝังให้มีการใช้ภาษาและวัฒนธรรมของชนเผ่าผู้ไท ให้มีการปฏิบัติตนตามประเพณีที่บรรพบุรุษเคยปฏิบัติสืบต่อกันมา เช่น การใช้ภาษา การแต่งกายและความเชื่อ เป็นต้น ในระดับหมู่บ้าน ผู้นำหมู่บ้านมีการใช้ภาษาไทยถิ่นผู้ไทสื่อสารในกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการส่งเสริมการใช้ภาษาของตนให้มีความสำคัญต่อประเพณีการปฏิบัติ

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

²อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ต้นต่อประเพณีอันดีงามของชนเผ่า พระสงฆ์และผู้นำทางศาสนามีการใช้ภาษาไทยถิ่นผู้ไท ออกเสียงสำเนียงของชาวผู้ไทในการสื่อสาร สร้างบรรยากาศของความศักดิ์สิทธิ์ในพิธีกรรม เป็นการสร้างคุณค่าทางจิตใจ มีการปฏิบัติตามพิธีกรรม เช่น พิธีกรรมงานศพ พิธีทำบุญอุทิศแก่ผู้เสียชีวิต พิธีกรรมตามประเพณี 12 เดือน เป็นต้น ด้านความเชื่อทางพิธีกรรมตามบรรพบุรุษ ได้แก่ การเลี้ยงผีประจำหมู่บ้าน ผีประจำที่นา ผีบรรพบุรุษ ทำให้มีการปฏิบัติตามกรอบประเพณีของชนเผ่าผู้ไท ได้แก่ การเซ่นไหว้บวงสรวง การแต่งกาย การปฏิบัติตนตามพิธีกรรมแต่งงาน การสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัย พิธีกรรมงานศพตามแบบชนเผ่าผู้ไท พิธีกรรมดังกล่าวส่งผลต่อความเชื่อปลูกฝังจริยธรรมคุณธรรมของชนเผ่าได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ภาษาถิ่นผู้ไท, สืบสานและสร้างคุณค่า, อัตลักษณ์ภาษาถิ่น

Abstract

The research entitled “The Process of Inheriting and Creating the Value of Dialect Identities” was the qualitative research aiming to study the use of Phuthai dialect; and to study the way of inheriting the Phuthai dialect and the process in creating the value of the identities of Phuthai dialect in Kuchinarai District, Kalasin Province. This research was the qualitative research with the sample group consisting of Phuthai people who were expert in this culture and tradition. The tools used for collecting data consisted of structure interview, descriptive analysis and Typology and Taxonomy. The result of this research was found as the followings: At the family level, the children were brought up and cultivated in using Phuthai dialect and culture and in practicing the tradition inherited from their ancestors such as language use, dress and belief etc. At the village level, the village leaders used Phuthai dialect to communicate in various activities and to promote the use of their own language focusing on the tradition and self-practice towards the good tradition of the tribe. Monks and religious leaders used pronunciation and accent of Phuthai dialect in communicating and building the atmosphere of sacred ritual that created the spiritual value. There were ritual practices such as funeral ceremony, merit-making dedicated to the deceased, and the rituals of 12 month-tradition etc. With regard to ritual beliefs following their ancestors including offering sacrifice to the village ghosts, rice-field ghosts, ancestral ghosts, this led to the practice following the tradition of Phuthai people such as worshiping spirits, dressing, building houses, self-practicing following the marriage ceremony and funeral ceremony of Phuthai people. The mentioned rituals and ceremonies had affected the belief and sustainably cultivated morals and ethics of Phuthai people.

Keywords : Phuthai Dialect, Inheriting and Creating the Value, Dialect Identities

บทนำ

ภาษาและเอกลักษณ์ของไทยเป็นสิ่งที่มียุ่อยู่กับสังคมมาช้านานสร้างคุณค่าของความเป็นไทยอย่างมั่นคงอันเกิดจากการเก็บรักษาของบรรพบุรุษของไทยแต่ในส่วนที่เป็นภาษาและวัฒนธรรมพื้นบ้านของชนกลุ่มน้อยกลับกลายเป็นภาวะอันตรายและเสี่ยงต่อการสูญหายอันเป็นภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เป็นอย่างมากคล้ายกับการสูญเสียมหาความหลากหลายทางชีวภาพในทางวิทยาศาสตร์ ปัญหาวิกฤตด้านความหลากหลายของภาษาและวัฒนธรรมเป็นปัญหาระดับโลกโดยร้อยละ ๙๐ ของภาษาในโลกกว่า ๖,๐๐๐ ภาษากำลังอยู่ในภาวะวิกฤต (Krauss Michael, 1992: 42) และอาจจะไม่สามารถดำรงอยู่ให้พ้นศตวรรษนี้ จะมีเพียงภาษาใหญ่หรือภาษาระดับนานาชาติและภาษาประจำชาติที่มีผู้ใช้ภาษาจำนวนมากและมีการธำรงรักษาอย่างเข้มแข็งเท่านั้นที่จะอยู่รอดปลอดภัยในสังคมภาษา หากสังคมยังขาดความตระหนักรู้เพียงพอลังความร้ายแรงของปัญหาดังกล่าว อาจก่อให้เกิดความเสื่อมสลายของภาษาและวัฒนธรรมซึ่งเป็นแหล่งเก็บภูมิปัญญาของมนุษยชาติติดต่อกันมายาวนาน ส่งผลให้เกิดวิกฤตด้านอัตลักษณ์ของกลุ่มชนต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องกันไปเป็นลูกโซ่ เพราะไม่สามารถธำรงรักษาอัตลักษณ์ของตนเองไว้ได้ ประเทศไทยก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่เหมาะกับภาวะวิกฤตนี้ทำให้สังคมอ่อนแอขาดความมั่นคงต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ภาษาไทยถิ่นผู้ไทเป็นอีกภาษาหนึ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นชนเผ่าในประเทศไทยได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นภาษาที่ชาวบ้านใช้สื่อสารภายในหมู่บ้านตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เป็นภาษาในตระกูลภาษาไท-กะได เป็นตระกูลเดียวกับภาษาไทยลาวแต่สำเนียงและถ้อยคำจะแตกต่างกันออกไป นิยมใช้แต่สระเดี่ยว มีสำเนียงเร็ว เนื่องจากการพูดเร็ว เสียงดังและเสียงหัวเราะของคนผู้ไทสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวบ้าน เป็นวิถีชีวิตที่กระฉับกระเฉงแคล่วคล่องว่องไวในการทำงานต่าง ๆ ทั้งในการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตประจำวัน รวมไปถึงการจัดงานประเพณีเทศกาลงานบุญ บ้านที่เป็นเชื้อสายผู้ไท มีผู้เฒ่าผู้แก่เป็นคนผู้ไทเมื่อมีครอบครัวมีสมาชิกใหม่ปู่ ย่า ตา ยายจะเป็นผู้ดูแลเด็กสอนให้เด็กพูดภาษาผู้ไทเป็นภาษาแรก ชาวผู้ไทและเพื่อนบ้านที่เปรียบเสมือนพี่ ป้า น้า อา ภาษาที่ใช้ในหมู่บ้านคือภาษาผู้ไท

ชาวผู้ไทเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวิถีชีวิต วัฒนธรรมและภูมิปัญญาอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะพวกเขามีบรรพบุรุษอยู่ แถบสิบสองจุไทและมีการอพยพเข้าสู่ประเทศไทยในหลายระลอก แม้พวกเขาจะตั้งถิ่นฐานในดินแดนใหม่แต่พวกเขาก็ยังมีการสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มตนเองไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย ความเชื่อเรื่องภูตผี ภูมิปัญญาด้านอาหารการกิน ประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ (พิไลลักษณ์ สานคำ, 2555) ความเชื่อที่สำคัญของชนเผ่าคือความเชื่อเรื่องผี ชนเผ่ามีความเชื่อว่ามีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตนำไปสู่การปฏิบัติ

อย่างต่อเนืองได้แก่ ฝึบอบ คือฝึบที่เกิดจากการปฏิบัติตนตามข้อยกเว้นจากการเรียนดิรัจฉานวิชา ภาษาพื้นบ้านเรียกว่า “คะลำ” ฝึบป่า เป็นเจ้าของป่าเขาลำเนาไพร อยู่ตามต้นไม้ แม่น้ำ หากมีคนทำผิดฝึบก็จะมาทับร่างให้เกิดอาการเจ็บป่วยจึงมีพิธีกรรมความเชื่อจนถึงปัจจุบัน (เนาวรัตน์ บุญภิกษุ, 2558: 124)

พิธีกรรมที่สำคัญได้แก่พิธีกรรมการแต่งงานตามประเพณีของชนเผ่าผู้ไท มีการออกแบบพิธีกรรมที่มีขั้นตอนหลายขั้นเพื่อให้คู่บ่าวสาวตระหนักถึงการใช้ชีวิตคู่อย่างมั่นคง ได้แก่ ขั้นตอนการทาบทามฝ่ายเจ้าสาว การติดต่อพ่อล่ำม แม่ล่ำมเป็นผู้ดูแลคู่บ่าวสาวแทนพ่อแม่แท้ ๆ หลังการแต่งงาน การโอม (สู่ขอ) การจัดพิธีกรรม การอบรมสั่งสอนการใช้ชีวิตในครอบครัว (อริยา ป้องศิริและคณะ, 2560: 52) ภูมิปัญญาชาวบ้านมีลักษณะเฉพาะท้องถิ่น เฉพาะพื้นที่และเฉพาะด้านเพราะการส่งเสริมภูมิปัญญาของชาวบ้านแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน เป็นการกำหนดยุทธศาสตร์และเป็นแนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญาของชาวบ้านจากอดีตถึงปัจจุบันในการสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรม มีการรวบรวมองค์ความรู้ในท้องถิ่นให้มีบทบาทในการขับเคลื่อนในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนและการสอดคล้องกับแนวคิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อสะท้อนความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ในยุคปัจจุบันภูมิปัญญาจัดเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญยิ่งของมนุษย์สิ่งดังกล่าวจะทำให้สังคมเจริญงอกงามขึ้นจากความรอบรู้ประสบการณ์ของคนในอดีตด้วยความเฉียบคมในการหยั่งรู้อย่างลุ่มลึกเพื่อการปรับเปลี่ยนสภาพทรัพยากรและองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมให้เพิ่มพูนค่าขึ้นอย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่างๆ ของชุมชนท้องถิ่นและสังคมของตน (ชวน เพชรแก้ว, 2547: 5) ตลอดจนการดำเนินชีวิตของชาวบ้านที่มีประเพณีพิธีกรรมควบคู่กับความเชื่อมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาวิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเรื่อง ภาษาถิ่นผู้ไท: กระบวนการสืบสานและการสร้างคุณค่าทางอัตลักษณ์ภาษาท้องถิ่น ในเขตพื้นที่อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์โดยใช้รูปแบบวัฒนธรรม พิธีกรรมตามความเชื่อดั้งเดิมที่เคยปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบันเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้ภาษาไทยถิ่นผู้ไท ในเขตพื้นที่อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาวิธีการสืบสานภาษาไทยถิ่นผู้ไทและกระบวนการสร้างคุณค่าทางอัตลักษณ์ภาษาถิ่นผู้ไทของชนเผ่าผู้ไทในเขตพื้นที่อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยฉบับนี้ เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนที่เป็นชนเผ่าผู้ไท มีถิ่นกำเนิดในเขตพื้นที่อำเภอภูผาอินทร์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของชนเผ่าผู้ไท มีประสบการณ์การเข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับความเชื่อของชนเผ่า จำนวน ๕๐ ตัวอย่าง เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนาและจัดจำแนกและจัดระบบข้อมูล (Typology and Taxonomy) ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาผู้ไท การสืบสานและสร้างคุณค่าภาษาผู้ไท ตลอดจนวิเคราะห์หาสาเหตุ (Cause and Effect analysis) มีการศึกษาใน ๓ ลักษณะ ได้แก่

- 1) การศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Study)
- 2) ศึกษาเชิงภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ การเข้าร่วมกิจกรรมทางความเชื่อ ท้องถิ่นและพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา
- 3) ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในชนเผ่าผู้ไทจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทยถิ่นผู้ไท

ผลการวิจัย

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เจ้าของภาษาไทยถิ่นผู้ไทเกี่ยวกับความเชื่อของชนเผ่า จำนวน 50 ตัวอย่าง พบว่า กระบวนการสืบสานและการสร้างคุณค่าทางอัตลักษณ์ภาษาท้องถิ่น มีจุดเด่น คือ ผลงานวิจัยฉบับนี้ เป็นงานวิจัยทางภาษามีจุดเด่นในการนำรูปแบบไปใช้ในการอนุรักษ์ภาษาถิ่นได้ทุกภาษา แต่ต้องอาศัยพฤติกรรมการขัดเกลาทางสังคมเป็นแนวทางในการปฏิบัติควบคู่กันกับการดำเนินการตามแนวทางผลงานวิจัยและจุดด้อย คือ เป็นงานวิจัยที่ต้องอาศัยข้อมูลดั้งเดิมมากกว่าข้อมูลที่จัดทำ อาจไม่ประสบความสำเร็จในสังคมที่วัฒนธรรมของตนสูญหายไปแล้ว จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์พบว่า

- 1) ระดับการใช้และสืบทอดภาษาถิ่นผู้ไท

พบว่า สถาบันครอบครัวมีบทบาทมากในการอนุรักษ์ภาษาถิ่นเพราะเป็นสถาบันที่เหมาะสมการใช้ภาษาของผู้เยาว์ในครอบครัวอันเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นมีอุดมการณ์ที่จะอนุรักษ์เอกลักษณ์ด้านภาษาของตนเองอย่างมั่นคง สถาบันชุมชนในหมู่บ้าน เป็นสถาบันที่ให้การสนับสนุนการใช้ภาษาโดยผ่านพิธีกรรมและกิจกรรมต่างๆ วิธีการคือการใช้ภาษาถิ่นผู้ไทในการสื่อสารในพิธีกรรมกระตุ้นให้เยาวชนเห็นความสำคัญของภาษาของตนอย่างยั่งยืน

- 2) เอกลักษณ์ของชนเผ่าผู้ไทที่โดดเด่นในปัจจุบันได้แก่ การแต่งกายและการพ้อนรำผู้ไท

ผู้ชาย นิยมนุ่งกางเกงขาก๊วยสีดำหรือนุ่งโสร่งตาหมากรุก เสื้อใช้ผ้าสีครามหรือดำ ชนิดเดียวกับกางเกง สวมเสื้อคอกลมแคบชิดคอหรือคอจีน ตัวเสื้อผ่าอกตลอด ชายเสื้อผ่าข้าง จะเป็นแขนยาวหรือแขนสั้นก็ได้ มีผ้าคาดเอวและโพกศีรษะ

ผู้หญิง นิยมนุ่งผ้าซิ่นที่ทำจากผ้า ซึ่งลักษณะเด่นของซิ่นผู้ไท คือ การทอและลวดลายเช่น ทอเป็นลายนาคเล็กๆ นอกจากนี้มีลายอื่นๆ เช่น หมี่ปลา หมี่กระจัง หมี่ซ้อ หมี่ขอ ทำเป็นหมี่คั้นหรือหมี่ลวด ต่อด้วยหัวซิ่นและตีนซิ่นทั้งซิดและจก นอกจากนี้ยังพบผ้ามัดหมี่ฝ้ายสีขาวสลัปดาห์ย้อมใบครามหรือมะเกลือสีดำ เย็บต่อด้วยหัวซิ่นตีนซิ่น

เอกลักษณ์ด้านการแสดงที่วิจัยพบได้แก่การฟ้อนรำท่าต่างๆ ประกอบด้วย ท่าดอกบัวตูมบัวบาน ท่าแข่งแข่งลงหาด ท่าบั้งแสง ทำนางไอ่เลาะดอน ทำนาควัฒยทาง

อภิปรายผล

การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและประเพณีของชาวภูไทที่ใช้แนวคิดของการกระจายอำนาจและการส่งเสริมการจัดการภาครัฐมาใช้ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของคนในท้องถิ่น เพื่อให้มีความเข้มแข็งเป็นการส่งเสริมให้ประเพณีอยู่ควบคู่กับชุมชนความเชื่อเหมือนกับศาสนาเพราะว่าทุกศาสนาจะสอนให้คนเป็นคนดีและเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้านก็จะนำมาซึ่งความสามัคคี รักใคร่กลมเกลียว มีการปรองดองกัน เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น นำไปสู่การอนุรักษ์ประเพณีของชุมชน ก่อให้เกิดเป็นแนวคิดของการอนุรักษ์ที่ส่งผลทำให้เกิดการรักษาให้คงอยู่ไม่ให้อ่อนรายหายไป จะเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนชาวผู้ไทเข้าหากัน เป็นการพัฒนาฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนให้เข้มแข็ง ในการส่งเสริมให้ภาษา ประเพณีและวัฒนธรรมมีความยั่งยืน เพื่อให้เด็กและเยาวชนรุ่นหลังได้ทราบความเป็นมาโดยรัฐให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของวัฒนธรรมให้สังคมภายนอกได้รับทราบว่าที่อำเภอภูฉินรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีประเพณีที่เป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่น มีการสอดแทรกกิจกรรมในการกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนมีความสนใจในประเพณีจะเป็นการสร้างกิจกรรมให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นเป็นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจของประชาชนในการแก้ไขปัญญาของเขตพื้นที่ของตนเองได้ถูกจุด ประชาชนก็จะมีบทบาทในการดูแลมีความพิถีพิถันต่อท้องถิ่นของตนเองมากยิ่งขึ้น จะเป็นการส่งเสริมองค์ประกอบของวัฒนธรรมที่รัฐและชุมชนได้เข้ามาสนับสนุนในการส่งเสริมศักยภาพทางวัฒนธรรมให้มีความยั่งยืน

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ภาษาไทยถิ่นผู้ไท: กระบวนการสืบสานและการสร้างคุณค่าทางอัตลักษณ์ภาษาท้องถิ่นในระดับครอบครัว มีการอบรมเลี้ยงดูผู้เยาว์ในครอบครัวแบบการปลูกฝังให้มีการใช้ภาษาและวัฒนธรรมของชนเผ่าผู้ไท ให้มีการปฏิบัติตนตามประเพณีที่บรรพบุรุษเคยปฏิบัติสืบทอดกันมา เช่น การใช้ภาษา การแต่งกายและความเชื่อ ในระดับหมู่บ้าน ผู้นำหมู่บ้านมีการใช้ภาษาไทยถิ่นผู้ไทสื่อสารในกิจกรรมต่างๆ เป็นการส่งเสริมการใช้ภาษาของตนเองให้มีความสำคัญต่อประเพณีการปฏิบัติตนต่อประเพณีอันดีงามของชนเผ่า พระสงฆ์และผู้นำทางศาสนามีการใช้ภาษาไทยถิ่นผู้ไทออกเสียงสำเนียงของชาวผู้ไทในการสื่อสาร สร้างบรรยากาศของความศักดิ์สิทธิ์ในพิธีกรรม เป็นการสร้างคุณค่าทางจิตใจ มีการปฏิบัติตามพิธีกรรม เช่น พิธีกรรมงานศพ พิธีทำบุญอุทิศแก่ผู้เสียชีวิต พิธีกรรมตามประเพณี 12 เดือน ด้านความเชื่อทางพิธีกรรมตามบรรพบุรุษ ได้แก่ การเลี้ยงผีประจำหมู่บ้าน ผีประจำที่นา ผีบรรพบุรุษ ทำให้มีการปฏิบัติตามกรอบประเพณีของชนเผ่าผู้ไท ได้แก่ การเซ่นไหว้บวงสรวง การแต่งกาย การปฏิบัติตนตามพิธีกรรมแต่งงาน การสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัย พิธีกรรมงานศพตามแบบชนเผ่าผู้ไท พิธีกรรมดังกล่าวส่งผลต่อความเชื่อปลูกฝังจริยธรรมคุณธรรมของชนเผ่าได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ชวน เพชรแก้ว. (2547). *การยกระดับและการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในสถานการณ์ปัจจุบัน*. สารภาษาไทย. 3(3), 14-23, พฤษภาคม.
- พิไลลักษณ์ สานคำ.(2555). *การศึกษาลำผู้ไท หมู่บ้านโพนสว่าง ตำบลกุดสิมคุ้มใหม่ อำเภอกะแพง จังหวัดกาฬสินธุ์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เนาวรัตน์ บุญภิลละ. (2558). *วิถีชีวิตความเชื่อและภูมิปัญญาของชาวผู้ไทในอีสาน*. รายงานวิจัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- อริยา ป้องศิริและคณะ. (2560). *แนวทางในการแก้ปัญหาสังคมโดยชุมชน*. รายงานวิจัย. สถาบันพระปกเกล้า. กรุงเทพฯ.
- Krauss, Michael. (1992). *The World's Languages in Crisis Language*.

